

BÀI PHÁT BIỂU

Hội nghị “Khởi nghiệp xã hội và phát triển bền vững”

Bà Catherine Phuong, Trợ lý Giám đốc Quốc gia UNDP Việt Nam

Giờ:

Ngày: Thứ Tư, ngày 28/08/2019

Địa điểm: Army Hotel, 1A Nguyễn Tri Phương, Quận Ba Đình, Hà Nội

Xin chào,

Chương trình Phát triển Liên Hợp quốc (UNDP) tại Việt Nam rất vinh dự được tham gia Hội nghị về “Khởi nghiệp xã hội và phát triển bền vững” đầy ý nghĩa này. Hôm nay, tôi rất vui mừng khi được gặp gỡ rất nhiều đối tác chính đang hỗ trợ chúng tôi về Khởi nghiệp xã hội tại Việt Nam có mặt tại đây, và tôi đánh giá cao lãnh đạo Bộ Kế hoạch và Đầu tư đã mang chúng tôi lại gần nhau.

Là Đối tác phát triển quốc tế của Việt Nam, UNDP muốn hỗ trợ Việt Nam thực hiện Chương trình Nghị sự năm 2030 và đạt được các Mục tiêu phát triển bền vững để chúng tôi không bỏ lại ai ở phía sau khi Việt Nam tiếp tục tiến bước phát triển.

Như quý vị cũng đã biết, những tham vọng của Chương trình nghị sự năm 2030 yêu cầu chúng ta sát cánh cùng nhau trong mọi lĩnh vực để thay đổi thế giới chúng ta đang sống và đạt được các Mục tiêu phát triển bền vững. Đó là lý do vì sao một vai trò then chốt như vậy được công nhận cho khu vực tư nhân, đó là để hợp tác với Chính phủ và các tổ chức xã hội, và hỗ trợ thúc đẩy thay đổi cũng như đẩy nhanh quá trình tác động xã hội. Ngày càng nhiều doanh nghiệp đang

nhận ra rằng đầu tư theo cách bảo vệ môi trường và thúc đẩy hiệu quả xã hội không chỉ là một hành động nhân ái, từ thiện mà còn thể hiện sự hiểu biết kinh doanh tốt. Những doanh nghiệp cân bằng nhiệm vụ xã hội với lợi nhuận có ảnh hưởng trực tiếp và lâu dài đến cộng đồng nơi họ hoạt động và có thể tạo ra giá trị cần thiết để phát triển công việc kinh doanh, đồng thời tăng cường tác động xã hội của họ.

Do đó, điều quan trọng là chúng ta phải hỗ trợ phát triển cho khu vực Doanh nghiệp tạo tác động xã hội tại Việt Nam và công nhận những doanh nghiệp và doanh nhân đó là những đối tác chính để đạt được các Mục tiêu phát triển bền vững. Năm 2018, UNDP, Trung tâm Khởi nghiệp và Sáng tạo Xã hội (CSIE), thuộc trường Đại học kinh tế quốc dân, và Đại học Northampton đã công bố bản báo cáo về “Tăng cường phát triển KHU VỰC DOANH NGHIỆP TẠO TÁC ĐỘNG XÃ HỘI tại Việt Nam”.

Đây là nghiên cứu lớn nhất từ trước đến nay về lĩnh vực Doanh nghiệp tạo tác động xã hội (SIB) tại Việt Nam được thực hiện. Những kết quả được rút ra từ 492 câu trả lời phỏng vấn của các nhà khởi nghiệp xã hội và các nhà thiết lập hệ sinh thái khởi nghiệp, tập trung vào các cuộc phỏng vấn theo nhóm với 62 cá nhân đại diện cho nhiều nhóm tham gia khác nhau, và 3 hội thảo tư vấn có đồng đạo người tham gia.

Những doanh nghiệp tạo tác động xã hội được hiểu là những tổ chức có cả hoạt động kinh doanh và cả cam kết tác động tích cực đến xã hội/môi trường, là 2 nguyên tắc tập trung trong chiến lược hoạt động của họ. Với tư cách là UNDP tại Việt Nam, chúng tôi ủng hộ sự hiểu biết sâu rộng hơn về khởi nghiệp xã hội vì chúng tôi nhìn thấy cơ hội lớn cho tất cả những doanh nghiệp từ những doanh nghiệp xã hội nhỏ đến những tập đoàn lớn được tham gia vào rất nhiều hoạt động trong khu vực Doanh nghiệp tạo tác động xã hội với một nhiệm vụ xã hội là có những đóng góp quý báu vào các Mục tiêu phát triển bền vững.

Tôi muốn chia sẻ với quý vị về những con số ấn tượng trong khu vực Doanh nghiệp tạo tác động xã hội tại Việt Nam để quý vị hiểu rõ hơn về khu vực này trước khi chúng tôi tìm hiểu cách thúc đẩy khu vực này phát triển: 40% Doanh nghiệp tạo tác động xã hội được thành lập từ năm 2015; 2016 là năm bùng nổ (14%), 72% doanh nghiệp tạo tác động xã hội được đăng ký doanh nghiệp. Thật thú vị khi chú ý xem có bao nhiêu doanh nghiệp tự công nhận là coi tác động xã hội là nhiệm vụ ưu tiên của mình nhưng chưa được đăng ký là doanh nghiệp xã hội theo pháp luật. Các doanh nghiệp tạo tác động xã hội chủ yếu tập trung tại các thành phố lớn (Hà Nội, TPHCM). 3 mục tiêu phát triển bền vững hàng đầu mà các Doanh nghiệp tạo tác động xã hội có thể đóng góp nhiều nhất là Mục tiêu phát triển bền vững số 8: Công việc tốt và tăng trưởng kinh tế; Mục tiêu phát triển bền vững số 3: Sức khỏe tốt; Mục tiêu phát triển bền vững số 1: Không còn đói nghèo. 2 lĩnh vực kinh doanh chính là: nông nghiệp, ngư nghiệp, sữa (32%); Giáo dục - đào tạo (30%).

Hầu hết các doanh nghiệp SIB có quy mô nhân lực nhỏ: 70% doanh nghiệp SIB có dưới 20 nhân viên. Tuy nhiên, khu vực này gồm nhiều tầng lớp xã hội, với 74% công nhân đến từ nhóm người thiệt thòi trong xã hội và 90% là người dân địa phương. Những doanh nghiệp SIB cũng đa dạng hơn trong ban lãnh đạo. Sự đa dạng này được phản ánh trong việc có nhiều người và phụ nữ từ các nhóm yếu thế trong xã hội tham gia vào quá trình thành lập và hoạt động của các doanh nghiệp tạo tác động xã hội. Thật vậy, có 41% lãnh đạo doanh nghiệp SIB là phụ nữ, và 1% đến từ cộng đồng những người đồng tính luyến ái. Tỷ lệ nhà khởi nghiệp xã hội là phụ nữ cao hơn nhiều con số 25% trong lĩnh vực thương mại tại Việt Nam và trung bình 10% trên toàn thế giới. Qua những thông tin này, chúng ta có thể nói rằng bằng cách hỗ trợ các doanh nghiệp SIB, hoặc thúc đẩy Khởi nghiệp xã hội trong khu vực tư nhân, chúng ta cũng có thể hỗ trợ đạt được Mục tiêu phát triển bền vững số 10: Giảm bất bình đẳng và một phần của ý tưởng “không ai bị bỏ lại đằng sau”.

Theo các Báo cáo rà soát quốc gia tự nguyện của Việt Nam về việc thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững do Thứ trưởng Bộ Kế hoạch và Đầu tư trình bày tại Diễn đàn chính trị cấp cao hồi tháng 7 năm 2018, Việt Nam đang đối mặt với những thách thức về ngân sách trong việc thực hiện các Mục tiêu phát triển bền vững, “Việc thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững đòi hỏi nguồn tài chính lớn trong khi Ngân sách Nhà nước hạn chế”. Mặc dù doanh thu có quy mô nhỏ, nhưng những nghiên cứu của chúng tôi chỉ ra rằng 70% doanh nghiệp SIB tạo ra được lợi nhuận. Do đó, ngay cả khi hiện nay quy mô khu vực này còn nhỏ nhưng nó có nhiều tiềm năng để hỗ trợ Việt Nam đạt được mục tiêu phát triển bền vững bằng cách góp phần vào cả tác động tích cực và nguồn lực tài chính, và với sự hỗ trợ tập thể của chúng tôi, chúng tôi có thể hỗ trợ khu vực này nhận ra những tiềm năng để đạt được các Mục tiêu phát triển bền vững.

Báo cáo đưa ra 12 đề xuất hỗ trợ Doanh nghiệp tạo tác động xã hội, có thể chia thành 4 chủ đề chính;

Thứ nhất là chính sách hỗ trợ tiếp cận vốn và các nguồn lực tài chính khác, bao gồm Tăng cường những biện pháp khuyến khích mạnh mẽ hơn sử dụng thuế GTGT và thuế thu nhập doanh nghiệp để phát triển khu vực Doanh nghiệp SIB; đồng thời thiết lập các tiêu chí cụ thể để xác định các doanh nghiệp xã hội, qua đó cho phép ưu tiên tài chính hướng đến mục tiêu cụ thể hơn; Chúng tôi sẽ tăng cường tiếp cận các nguồn vốn và các phương thức tài trợ mới mẽ khác cho khu vực doanh nghiệp SIB.

Thứ hai là chính sách hỗ trợ phát triển tiếp cận thị trường và mở rộng quy mô doanh nghiệp tạo tác động xã hội: Hỗ trợ các doanh nghiệp SIB tham gia vào các quy trình mua sắm công; Tăng cường kết nối giữa các doanh nghiệp SIB và khu vực tư nhân rộng hơn và Nâng cao nhận thức của người dân về giá trị của khu vực doanh nghiệp SIB.

Thứ ba là về xây dựng năng lực, chúng tôi đề nghị đào tạo cho những quan chức chính phủ về thúc đẩy phát triển khu vực doanh nghiệp SIB 8. Phát triển các nền

tăng học tập điện tử cho khu vực doanh nghiệp SIB 9. Thiết lập các mô hình vườn ươm khởi nghiệp và mô hình tăng tốc khởi nghiệp cho các doanh nghiệp SIB.

Cuối cùng là cần phải tăng cường điều phối để thúc đẩy đào tạo về khởi nghiệp và sáng tạo xã hội thông qua các cơ sở giáo dục. Nếu có thể, Việt Nam nên thành lập một cơ quan thuộc Chính phủ, tập trung vào phát triển khu vực doanh nghiệp SIB và mạng lưới đại diện cho khu vực doanh nghiệp SIB.

Với tư cách là UNDP Việt Nam, chúng tôi thúc đẩy phát triển Khởi nghiệp xã hội và Doanh nghiệp tạo tác động xã hội theo nhiều cách khác nhau:

Youth Co:Lab là một đề án cấp khu vực đang được thực hiện tại 23 quốc gia Châu Á Thái Bình Dương, chuyên hỗ trợ các nhà khởi nghiệp xã hội và nhà khởi nghiệp tạo tác động xã hội trẻ tuổi. Chương trình Youth Co:Lab Việt Nam được UNDP, Citi Foundation và Bộ Khoa học và Công nghệ phối hợp thực hiện, năm 2018 đã đào tạo cho trên 130 doanh nhân trẻ tuổi, ươm mầm 9 nhà khởi nghiệp tạo tác động xã hội và hỗ trợ cho hàng trăm triệu người trẻ tuổi trong khu vực thông qua các kênh truyền thông xã hội. Tháng 4/2019, Hội nghị thượng đỉnh Youth Co:Lab Châu Á Thái Bình Dương được tổ chức tại Hà Nội với sự tham gia của trên 500 người đến từ 20 quốc gia, bao gồm những nhà hoạch định chính sách, nhà khởi nghiệp, nhà đầu tư, chuyên gia, để trao đổi ý kiến, hiểu biết và kinh nghiệm về khởi nghiệp và sáng tạo xã hội trong giới trẻ. Chương trình Youth Co:Lab Việt Nam 2019 đã được khai mạc vào tháng 7 vừa qua và năm 2019 sẽ tập trung vào hỗ trợ người trẻ tuổi đến từ các vùng nông thôn và người trẻ tuổi dễ bị tổn thương. Nếu quý vị muốn biết thêm về chương trình của chúng tôi, vui lòng truy cập trang facebook Youth Co:Lab Việt Nam của chúng tôi.

UNDP Việt Nam cũng đang làm việc với các nhà lãnh đạo trong bối cảnh các nhà khởi nghiệp Việt Nam đang phát triển mạnh, đồng thời hỗ trợ các nhà khởi

nghiệp tạo tác động xã hội. SDG Challenge (Thử thách Mục tiêu phát triển bền vững) là cuộc thi sáng tạo kinh doanh hàng đầu của Việt Nam nhằm ươm mầm và phát triển các nhà khởi nghiệp tạo tác động xã hội để thúc đẩy đạt mục tiêu phát triển bền vững. SDG Challenge 2017 đã chứng kiến 4 nhà khởi nghiệp SDG giành thắng lợi nhận được trên 85.000 USD vốn ươm mầm khởi nghiệp và chương trình thúc đẩy tác động.

Năm 2019, UNDP và Trung tâm Hỗ trợ Khởi nghiệp Sáng tạo Quốc gia (NSSC) đã cùng nhau hợp tác để khởi động Cuộc thi SDG Challenge 2019 nhằm tìm kiếm và ươm mầm các nhà khởi nghiệp tạo tác động xã hội, mang đến những giải pháp sáng tạo để hỗ trợ khả năng tiếp cận cho người khuyết tật. Cuộc thi đang trong giai đoạn đào tạo cho các nhóm trước khi chính thức khởi tranh vào tháng 10 năm 2019.

UNDP Việt Nam cũng là Trưởng ban tổ chức chương trình Làng khởi nghiệp Impact Village tại TECHFEST - sự kiện thường niên LỚN NHẤT cho cộng đồng khởi nghiệp sáng tạo tại Việt Nam, do Bộ Khoa học và Công nghệ tổ chức vào năm 2018 và 2019, tại đây chúng tôi thúc đẩy phát triển doanh nghiệp tạo tác động xã hội với những doanh nghiệp chính trong hệ sinh thái khởi nghiệp. Chúng tôi chào đón quý vị một lần nữa tham gia Lễ hội TECH FEST tại Quảng Ninh vào Tháng 12 tới.

Cuối cùng, với tư cách là UNDP, chúng tôi tin rằng các nhà khởi nghiệp xã hội sẽ đóng vai trò thiết yếu để chúng tôi tiến tới các Mục tiêu phát triển bền vững thông qua việc cung cấp mô hình bền vững để thúc đẩy thay đổi xã hội, và thông qua việc đổi mới các giải pháp dựa trên thị trường để ứng phó với những thách thức phát triển. Chúng tôi đã làm việc chặt chẽ với các nhà sáng lập, các nhà khởi nghiệp xã hội và các cơ quan chính phủ, giới trẻ và các nhà thiết lập hệ sinh thái khởi nghiệp trong 3 năm qua và đã chú ý đến một số hỗ trợ quan trọng cần thiết để tăng cường hơn nữa việc Phát triển lĩnh vực này tại Việt Nam để

đảm bảo các doanh nghiệp này có thể nhận ra tiềm năng của mình là các đối tác quan trọng để đạt được các mục tiêu phát triển bền vững.

Thông qua hỗ trợ khởi nghiệp xã hội dựa trên giáo dục, ươm mầm và truyền thông, chúng tôi có thể đẩy nhanh tốc độ phát triển quốc gia và đạt được mục tiêu phát triển bền vững năm 2030.

Xin cảm ơn quý vị đã chú ý lắng nghe!